

Priporočene
sorte za
leto 2020

Kje je slovenski krompir?

Imeti svoj, domač krompir, ki zraste v naši zemlji, je nekaj neprecenljivega. Sploh če izberemo pravo sorto, ki nam bogato obrodi in nas navduši z okusom. Seveda mora biti tudi odporna proti boleznim in po možnosti zdržati čez zimo. Stare slovenske sorte so te naloge opravile z odliko, a kaj ko se je do njih vedno težje dokopati. Kje jih lahko dobimo in katere sorte krompirja za leto 2020 priporočajo na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS)?

Tekst: **LARA JELEN**

jo. Stare sorte pa s slastjo pojejo,« je dejala. Ob nastajanju vedno novih sort, njihovi lepši barvi in hitrejšemu dozorevanju starejše sorte počasi tonejo v pozabo. Nekatere celo izginjajo. »Težava s krompirjem je, da ga ne moremo hraniti več let. Če ga eno leto ne posadimo, ga naslednje leto ne bomo imeli. In ker se je pogosto dogajalo, da letina ni uspela, so nekatere vrste popolnoma izginile. V avstrijski semenski banki Arche Noah (Noetova barka) imajo mrežo pridelovalcev, ki jim po-

magajo vzdrževati več kot 500 starih sort krompirja. Ocenjujejo, da jih je na svetu vseh skupaj kakšnih 3000. Takšen semenski material se lahko hrani le z nenehnim obnavljanjem v naravi. Krompirja ne moremo zamrzniti ali shraniti za več let,« opozarja Lončarjeva. Če si želimo ohraniti stare sorte, jih moramo torej uporabljati.

Starih sort krompirja v Sloveniji skorajda ni več. Irena Rotar iz EKOCI, Eko civilne iniciative Slovenije, opozarja, da pri nas večinoma uvažamo tuje hibridne sorte krompirja. »Kupujejo pa jih vrtničkarji in

Irena Rotar

Seznam sort krompirja za leto 2020

Omenjeni seznam Kmetijskega inštituta je letos nekoliko krajši. Nanj so strokovnjaki uvrstili izključno tiste sorte, ki so po njihovi presoji najboljše zagotovilo za dober pridelek. Seznam je razdeljen po zgodnosti in vključuje 18 sort krompirja. Pri pripravi so na Kmetijskem inštitutu poleg razširjenosti upoštevali:

- končni pridelek (pri zgodnjih sortah), stabilnost pridelka,
- jedilno kakovost in primernost za uporabo,
- odpornost proti boleznim in škodljivcem,
- občutljivost za fiziološke napake in tolerantnost za sušo.

Pogoj za uvrstitev sort na priporočeni seznam je triletno preskušanje v sortnih preskusih Javne službe v poljedelstvu v Sloveniji, izjemoma, če sorta res izstopa po posameznih lastnostih, je dovolj dve leti preskušanja. Le najboljše sorte, ki so sprejemljive v vseh kriterijih, so uvrščene na priporočeni seznam. Izjema so sorte, odporne proti krompirjevi plesni, kjer so zaradi pomena za manjše pridelovalce na vrtovih in ekološke pridelovalce na priporočeni sortni seznam uvrstili vse štiri odporne sorte: Alouette, Carolus, KIS Kokra in Otolia.

Sanja Lončar

kmetje, ki večinoma gledajo samo na velik donos, manj pa na trajnostni način pridelave hrane. Starih sort krompirja v Sloveniji skorajda ni več, razen v kakšnih izmenjevalnicah semen.« Kot svetlo točko in žarek upanja Irena omeni gensko banko KIS Slovenija, kjer so razvili naslednike starih sort krompirja, prilagojene našemu okolju. »Poimenovali so jih po imenih slovenskih rek, tako kot dozorevajo po letnih časih: KIS Sora, KIS Savinja, KIS Kokra, KIS Vipava ...« Skrbi jo, ker nekatere zadruga in trgovci raje prodajajo semena tujih ponudnikov, zraven pa še gnojila

in pesticide, kar posredno pomeni večji hektarski donos, a povzročajo pridelovalcem vedno nove stroške za pridelavo in vsakoletno kupovanje novih semen. »Posredno to pomeni odvisnost od tujih semen in odvisnost naše prehranske varnosti od tujih korporacij,« omeni. A če se boste malce potrudili, se lahko dokopljete do slovenskega krompirja. Prodajajo ga v Poskusnem centru za krompir, ki v okviru Kmetijskega inštituta Slovenije deluje v Mostah pri Komendi. Tam so nam povedali, da njihove slovenske sorte KIS prodajajo tudi po večini kmetijskih trgovin v Slo-

KIS Slavnik, zgodnja slovenska sorta

KIS Slavnik je jedilna sorta krompirja z zelo velikim zgodnim pridelkom. Grm je majhen, z malo stebli in velikimi listi. Nastavlja manj, a zelo debele gomolje. Ti so dolgo ovalni, s plitvimi očesi in gladko kožico. Meso je svetlo rumeno, kožica rumena. Je odlična jedilna sorta z nekoliko nižjo vsebnostjo sušine v tipu AB. Odlična jedilna sorta za kuhanje, pečenje in pripravo domačega pomfritja. Primerna za uporabo do konca januarja. KIS Slavnik ni občutljiv za virusne bolezni, srednje občutljiv je za plesen na listih in občutljiv za plesen na gomoljih. Zelo primeren je za pridelovanje pod zaščitno tkanino in za pranje gomoljev ter tudi za pridelovanje semenskega krompirja.

veniji, vključno s trgovinami Kalia. Krompir kifeljčar oziroma kresnik je zadnja leta bilo mogoče kupiti tudi v trgovinah Spar pod njihovo znamko Kot nekoč. Za Spar omenjeni krompir in nekatere druge avtohtone sorte hrane pridelujejo slovenski kmetje, usmerjeni v naravi prijazno pridelavo zelenjave. Nekaj starih sort semen, cepičev starih sort in veliko znanja pa bo na voljo tudi v izmenjevalnici semen, dobrin in znanja, ki bo v okviru gibanja Oskrbimo Slovenijo, štafeta semen od 13. do 15. marca 2020 potekala na sejmu Altermed v Celju.

Natascha, zelo okusna srednje zgodnja sorta

Če boste na vrtu ali njivi poleg slovenskih sort posadili tudi kakšno tujo, vam podpisana svetujem Natascho, ki je zelo okusna. Tvori veliko srednje debelih gomoljev, ki so izenačeni in dolgo ovalni, očesa so plitva. Kožica je rumena, meso prav tako. Gomolj je na prerezu zelo izenačen. Ta zelo kakovostna srednje zgodnja sorta je primerna za kuhanje in pečenje. V fiziološki zrelosti (če nasad dozori) so pridelki lahko zelo veliki. Za to sorto velja, da je občutljiva za virusne bolezni in krompirjevo plesen, s čimer pa v praksi v zadnjih štirih ali petih letih, odkar jo sadimo, k sreči nikoli nisem imela težav. Manj je primerna za pridelovanje semena.

Ko boste torej letos sadili krompir, vsaj del njive zasadite s katero izmed dobrih starih slovenskih sort. Pri izboru vam je lahko v pomoč priporočeni seznam krompirjevih sort za leto 2020, ki so ga pripravili na Kmetijskem inštitutu v okviru Javne službe v poljedelstvu ter v sodelovanju s strokovno skupino za poljedelstvo pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. Sorte krompirja, ki so jih uvrstili na svoj seznam, so kar najbolj prilagojene našim ravnim razmeram in zahtevam potrošnikov. ■

KIS Kokra je zelo primeren tudi za ekološko pridelavo

KIS Kokra je kakovostna srednje pozna jedilna sorta z velikim pridelkom, primernim predvsem za kuhanje in pečenje. Rastlina je srednje velika s številnimi stebli, listi so veliki in svetlo zeleni. Cveti belo. Oblikuje srednje veliko debelih gomoljev, ki so okroglo ovalni, očesa pa srednje globoka. Kožica je svetlo rumena. Meso je kremasto belo do svetlo rumeno. Sorta je odporna proti krompirjevi plesni in zato primerna tudi za pridelavo na vrtovih in ekološko pridelavo. Občutljiva je za črno nogo krompirja ter primerna tudi za pridelovanje semena v Sloveniji.

KIS Sora, odlična izbira

KIS Sora je pozna jedilna sorta z zelo velikim pridelkom. Rastlina je srednje velika s številnimi stebli, listi so majhni in temno zeleni. Cveti obilno, cvetovi so belovijolični. Oblikuje srednje veliko srednje debelih gomoljev. Gomolji so ovalni, očesa plitva. Kožica je svetla, meso je kremasto belo. Je izjemno kakovostna večnamenska sorta s čvrstim mesom, primerna za kuhanje, tudi za solate, pečenje in pomfrit. V tipu kuhanja A. Občutljiva je za krompirjevo plesen na listih in gomoljih, odporna proti virusnim boleznim in glistam. Primerna je tudi za hladno skladiščenje, saj le počasi postane sladka. Iz nje lahko v Sloveniji pridelujemo semena.

Priporočene sorte krompirja v Sloveniji v letu 2020

Zdaj je zadnji čas za nabavo semena

Peter Dolničar s Kmetijskega inštituta je prepričan, da tisti, ki si želi slovenskih sort krompirja, lahko do njih tudi pride, saj so dovolj dosegljive. »Slovenske sorte krompirja so dobre, rodovitne, kakovostne, dovolj odporne in ne nazadnje domače, saj so plod našega dela. Tudi seme je pridelano pri nas, kar pomeni, da z njim služijo naši pridelovalci. Če posegamo samo po uvoženi robi, na koncu doma vse zamre in postanemo odvisni od uvoza. Tudi zato, da to preprečimo, je smiselno kupovati slovenski krompir,« pravi. Ob tem svetuje, da s sajenjem krompirja počakamo vsaj do 20. marca, vsekakor pa je zdaj zadnji čas, da nabavimo seme. »Za sajenje krompirja potrebujemo primerne temperature in zemljo, ki je dovolj suha in ogreta vsaj na 8 stopinj Celzija – razen če bomo krompir pokrivali, a tudi v tem primeru naj se nam ne mudi preveč. Po daljšem obdobju lepega vremena pogosto nastopi obdobje slabšega, zato je vprašanje, kakšen bo marec. Če želimo zgodnji krompir, pa moramo seme najprej nakaliti, kar pomeni, da bi ga te dni morali že začeti nakaljevati. Zdaj je torej pravi, če ne zadnji čas za nakup in pravo semena.«

Sorta	Zgodnost (9,5 – najzg.)	Gomolji	Barva mesa	Barva kože	Dobavitelj
Zgodnje sorte					
ADORA	9	ovalni, debeli	svetlo rumena	svetlo rumena	prosta – več dobaviteljev
AGATA	8	ovalni, srednji	rumena	rumena	Interseme d.o.o.
ARROW	9,5	okroglo ovalni, debeli	bela	svetlo rjava	Interseme d.o.o.
COLOMBA	9	ovalni	svetlo rumena	rumena	RWA Slovenija d.o.o. Roko d.o.o.
KIS SLAVNIK	9,5	dolgo ovalni, zelo debeli	svetlo rumena	svetlo rumena	Kmetijski inštitut Slovenije RWA Slovenija
Srednje zgodnje sorte					
ARIZONA	7,5	okroglo ovalni	svetlo rumena	rumena	Interseme d.o.o.
EXCELLENCY	7,5	ovalni	rumena	rumena	Interseme d.o.o.
NATASCHA	7,5	ovalni	temno rumena	rumena	Semenarna Ljubljana d.o.o.
MARABEL	7	srednji, okrogli	rumena	rumena	RWA Slovenija d.o.o. Roko d.o.o.
Srednje pozne sorte					
ALOUETTE	6,5	dolgo ovalni	svetlo rumena	rdeča	Interseme d.o.o.
CAROLUS	6,5	ovalni	svetlo rumena	rumena, vijolična očesa	Interseme d.o.o.
KIS KOKRA	6,5	okroglo ovalni	krem bela do svetlo rumena	svetla	Kmetijski inštitut Slovenije RWA Slovenija
OTOLIA	6	ovalni	rumena	rumena	RWA Slovenija d.o.o. Roko d.o.o.
RED FANTASY	6,5	srednji, ovalni	rumena	rdeča	RWA Slovenija d.o.o. Roko d.o.o.
RUDOLPH	6	okroglo ovalni, debeli	krem bela	rdeča	Interseme d.o.o.
Pozne sorte					
KIS SORA	5	ovalni	krem bela	svetla	Kmetijski inštitut Slovenije RWA Slovenija
JELLY	5	dolgo ovalni	rumena	rumena	RWA Slovenija d.o.o. Roko d.o.o.
MOZART	5,5	ovalni gomolji	rumena	rdeča	Roko d.o.o.

Ste že napisali najlepše sporočilo te pomladi?

www.muflon.si

Nova linija izdelkov Muflon.